

תיבה ה'-1

סביבת האינפלציה והסכמי השכר במגזר הציבורי

דוגמה להשפעתה של סביבת האינפלציה על התפתחות השכר משמשים הסכמי השכר במגזר הציבורי. לוח 1 מפרק את העלייה בשכר העובדים במנהל הציבורי¹ לגידול הנובע מהסכמי השכר (הטור השני משמאל) ולגידול הנובע מזחילת השכר (הטור השלישי מימין), קרי קידום בדרגות ובדירוגים ו/ או גידול בוותק. הלוח מראה כי בשעה שקצב הזחילה של השכר הנומינלי יציב מאוד, סביב 2% לשנה, חלה האטה בעלייה הנובעת מהסכמי השכר, וזו האטה את העלייה בשכר הנומינלי של כלל העובדים במנהל הציבורי (הטור הראשון מימין).

לוח 1

מרכיבי העלייה בשכר העובדים במנהל הציבורי¹, 1999 עד 2015

E=B-A	D=B-C	C	B	A	
השפעת השינוי בהרכב (מצטרפים ופורשים)	הסכמי השכר (שארית השינוי בשכר שהגורמים האחרים אינם מסבירים)	הזחילה בשכרם של העובדים המתמידים	סך העלייה בשכר העובדים המתמידים	סך העלייה הנומינלית בשכרם של כלל העובדים	השנים
-3.2	8.1	2.2	10.37	7.17	1999
-2.4	4.0	1.9	5.88	3.49	2000
-3.0	6.8	2.3	9.18	6.20	2001
-3.0	3.2	2.3	5.54	2.57	2002
-2.8	-2.5	2.3	-0.17	-3.01	2003
-0.9	0.8	2.1	2.90	2.02	2004
-2.2	5.0	2.1	7.08	4.92	2005
-1.9	5.6	2.1	7.72	5.79	2006
-5.6	1.6	2.0	3.56	-2.01	2007
-3.4	5.8	2.0	7.86	4.42	2008
-0.5	-0.0	2.0	1.98	1.51	2009
-3.4	5.2	2.0	7.21	3.84	2010
-3.8	6.1	1.9	8.04	4.24	2011
-2.8	5.0	2.1	7.17	4.40	2012
-0.3	3.9	2.1	6.05	5.79	2013
-2.3	2.7	2.2	4.86	2.52	2014
-3.5	2.1	2.2	4.26	0.73	2015

¹ הסבר על בניית הלוח מופיע אצל מזר יי (2015), "התפתחות השכר במגזר הציבורי בישראל והקשרים בינו לבין השכר במגזר הפרטי", סקר בנק ישראל מסי 88. המקור: נתוני המל"מ ועיבודי בנק ישראל.

התפתחות זו מעידה כי הסכם השכר המרכזי במגזר הציבורי – הסכם המסגרת שבעקבותיו שכרם של עובדי המגזר צפוי לעלות ב-7.75% במשך 4 שנים עד שנת 2019 – מתאפיין בתוואי נומינלי מתון יחסית להסכמים בעבר (ראו פירוט בלוח 2). בשנים 2010–2013 קבעו הסכמי המסגרת עליית שכר ממוצעת שגובהה כ-2% לשנה

¹ ענף במגזר הציבורי שכולל בעיקר את העובדים במשרדי הממשלה, במטרה ובמוסד לביטוח לאומי – כ-120,000 עובדים.

איור 1
התפתחות השכר הנומינלי¹ במגזר העסקי ובמגזר הציבורי, 2009 עד 2016

מדד (מרץ 2009=100)

¹ ממוצע נע של שלושה חודשים.
 המקור: הביטוח הלאומי, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

(נוסף לזחילת השכר הקשורה בוותק או בהסכמים ענפיים), ב-2014 הסכימו הממשלה וההסתדרות "לפסוח" על תוספת שכר, וב-2015 הן הסתפקו בהעלאה שגובהה 1% בלבד². ההסכם לשנים הבאות קבע שהתוספת לשנת 2016 תעמוד על 1% ותשולם רק מחדש יולי, התוספת לשנת 2017 תינתן בספטמבר ותעמוד על 1.75%, התוספות לשנת 2018 ישולמו ביוני ובדצמבר ויעמדו על 1.5% ו-1.75%, בהתאמה. ביוני 2019 צפויים העובדים לקבל את הפעימה האחרונה – 1.75%. נראה לפיכך כי ההסכמים התבססו על ההערכה שבסביבת אינפלציה נמוכה מאוד זחילת השכר כבר מעניקה תוספת שכר ריאלית, ולכן ניתן להסתפק בתוספות מתונות יותר.

הסכמי השכר המצמצמים הוליכו השנה ליציבות בשכר הנומינלי במגזר הציבורי³, והעלייה בשכר הנומינלי בכלל המשק שיקפה עלייה בשכר הנומינלי במגזר העסקי. כאשר מביאים בחשבון טווח מעט ארוך יותר, מוצאים כי בין 2009 ל-2013 נע השכר בשני המגזרים בקצב דומה; בין 2013 ל-2015 הוא עלה לאט יותר במגזר העסקי בעקבות הגידול המהיר בהיצע העבודה במשק; ומ-2015 הוא עלה מהר יותר במגזר העסקי, בעקבות הגידול המשמעותי בביקוש לעובדים⁴ (איור 1)⁵.

² התוספת שניתנה לעובדים בשנת 2015 למעשה נדחתה מהשנה הקודמת: ביוני 2013 הסכימו הממשלה וההסתדרות לדחות לינואר 2015 את התוספת בגובה 1% שהייתה אמורה להינתן החל מיולי 2013. על פי ההיגיון הטמון בתוספת שנתית לשכר בהסכם מסגרת, הגיעה לעובדים תוספת נוספת בשנת 2015. בהסכם המסגרת החדש נקבע כי תוספת זו תינתן לעובדים כסכום חד-פעמי בשתי פעימות בנות 1,000 שקלים כל אחת, והיא לא תיכלל בבסיס השכר.

³ המגזר הציבורי כולל כ-600 אלף משרות של מועסקים במגזר הציבורי. לעומת זאת, השירותים הציבוריים כוללים גם משרות של מועסקים במגזר העסקי.

⁴ הדבר מתבטא כזכור בתזוזה כלפי מעלה על עקומת בוורידג'. ראו איור ה'-1.

⁵ מזר מראה כי מתחילת העשור הקודם השכר בשני המגזרים נע ביחד והם משפיעים זה על זה, אולם בשנות התשעים הוביל השכר במגזר הציבורי את התפתחות השכר במשק. מזר יי (2015), "התפתחות השכר במגזר הציבורי בישראל והקשרים בינו לבין השכר במגזר הפרטי", סקר בנק ישראל מס' 88. <http://www.boi.org.il/Research/DocLib2/Reserch/he/88h-3n.pdf>